05
පාඩම

ශ්‍රී ලංකාවේ ශාසන අභිවෘද්ධියට මුල් වූ බෞද්ධ මහෝපාසක චරිත

දුටුගැමුණු රජතුමා

ලංකා ඉතිහාසයේ අද්විතීය ශ්‍රී නාමයක් තැබූ ශ්‍රේෂ්ඨ නරවිරුවෙකු වන දුටුගැමුණු මහරජතුමා පිළිබඳ ලංකාවාසීන් අතර ඇත්තේ අපමණ ගෞරවාදරයකි. රුහුණු, මායා, පිහිටි යන ත්‍රිසිංහලය එක්සේසත් කිරීමත් බුදු දහමේ චිරස්ථිතිය පිණිස ක්‍රියා කිරීමත්, දුටුගැමුණු මහරජුගේ අද්විතීය සේවාවන් අතර ප්‍රමුඛස්ථානයට ගැනෙයි.

''පාරගංගං ගමිස්සාමි ජොතෙතුං සාසනං අහං''

''මාගේ මෙම ව්‍යායාමය රජසැප පිණිස නොව සම්බුදු සසුන බැබලවීම පිණිස යි'' යන උදාර සංකල්පය පෙරදැරිව ක්‍රියා කළ එතුමා වටා මුලු රටවාසීහු ම එක්සිත්ව එක් වූ හ.

ලක්දිවට බුදුසමය පැමිණි අවධිය වන විට රජකම් කළේ දේවානම්පියතිස්ස රජු ය. එතුමා ගේ සොහොයුරු මහානාග කුමරු රුහුණට ගොස් එහි රාජධානියක් පිහිටුවා යුවරජු ලෙස කටයුතු කළේ ය. ඉක්බිතිව ඔහු පුත් යටාලතිස්ස ද ඔහුගේ පුත් ගෝඨාභය ද ඔහුගේ පුත් කාවන්තිස්ස ද පිළිවෙළින් රුහුණේ රජකම් කළ හ. කාවන්තිස්ස රජු විවාහ වූයේ මායා රටේ කැලණිතිස්ස රජුගේ දියණිය වූ දේවී කුමරිය සමග යි. පසුව විහාර මහාදේවිය ලෙස ලක්වැසියන්ගේ අපමණ ගෞරවාදරයට පත් වූ ඇයගේත් කාවන්තිස්ස රජුගේත් දරු දෙදෙනා වූයේ ගැමුණු හා තිස්ස යන කුමාරවරුන් ය.

ගැමුණු හා තිස්ස කුමාරවරු ක්‍රමයෙන් තරුණවියට පත් වෙත් ම ඔවුහු එඩිතරකම් හා නිර්භීතකම් මැනවින් ප්‍රදර්ශනය කළ හ. වෙසෙසින් ලංකාවේ උතුරේ හා උතුරුමැද පළාතේ සිදුවන ජාතික හා ශාසනික විනාශයන් ගැන බලවත් වේදනාවට පත්ව සිටියහ. පිය රජතුමා ද මෙම තොරතුරු හොඳින් දැන සිටියේ ය. කුමාරවරුන් දෙදෙනා කෙරෙහි තිබුණු පුත්‍ර ප්‍රේමය නිසා රට එක්සේසත් කිරීමට ගොස් විනාශයක් කරගනීයි යන බියක් ද පියරජු තුළ පැවතිණ, එහෙත් කුමාරවරුන් සටනට යාම නොවැළැක්විය හැකි දෙයක් බව ද පිය රජු වටහාගෙන සිටියේ ය. එබැවින් දස මහායෝධයන් සොයා සටනට පුහුණු කරවීම් සිදු කළ පියමහ රජු ජනතාවගේ සමගිය ද රටේ පැවතිය යුතුම දෙයක් බව ද මැනවින් දත්තේ ය. ජනතාවගේ සමගියට හොඳම දෙය වෙහෙර විහාර ඉදිකරවීමත් ධර්මය පතුරුවා හැරීමත් බව ඉතා බුද්ධිමත්ව වටහා ගත් එතුමා වෙහෙර විහාර හැට හතරක් ම ඉදි කරවී ය.

කාවන්තිස්ස රජු දිනක් ස්වකීය පුත් කුමරුවන් දෙදෙනාගේ ශූර වීර බලපරාක්‍රමයන් පිළිබඳ පරීක්ෂණයක් කිරීමට සිතීය. සංඝරත්නය රජගෙදරට වැඩමකරවා දන් පිරිනමා

කුමාරවරුන් දෙදෙනා කැඳවා කුලදෙව් භික්ෂූන් වහන්සේ කෙරෙහි ද්‍රෝහී නොවන බවට, පොරොන්දු වෙමින් මෙයින් කිරිබත් පිඬක් කන්නැ යි, කීය. දෙසොහොයුරෝ ඉතා සතුටින් කිරිබත් කෑහ. දෙසොයුරන් භේදවන්නේ නැතිබවට පොරොන්දු වෙමින් බත් පිඬක් කන්නැයි කීය. ඔවුහු ඉතා සතුටින් එම බත් පිඬ ද කෑහ. එළාර සමග යුද්ධ නොකරන බවට පොරොන්දුවෙමින් තවත් කිරිබත් පිඬක් කන ලෙස ඉල්ලීය. දෙදෙනාම කිරිබත් පිඬු ගසා දමා යන්නට ගියහ. සොළොස් වෙනි වියෙහි පසු වූ ගැමුණු කුමරු පියා කෙරෙහි කළකිරුණු සිතැතිව පියාට පිරිමි ගති නැත තිබෙනුයේ ගැහැණු ගතියැ'යි, කියා ස්ත්‍රී පළඳනාවන් යැවී ය. එයින් ගැමුණු කුමරු දුට්ඨගාමිණී හෙවත් දුටුගැමුණු වූ බව කිය වේ.

කාවන්තිස්ස මහරජු හැටහතර වන වියේ දී අභාවයට පත් වූයේ ය. ඒ වනවිට දුටුගැමුණු කුමරු කොත්මලේ ද තිස්ස කුමරු දීඝවාපියේ හෙවත් දිගාමඩුල්ලේ ද වාසය කළ හ. පියමහරජු මියගිය පුවත පළමුවෙන් ම ලැබුණේ තිස්ස කුමරුට ය. ඔහු වහා පැමිණ පිය රජුගේ ආදාහන කටයුතු නිමවා මෑණියන් වූ විහාරමහාදේවියත් කඩොල් ඇතාත් සමඟ දිගාමඩුල්ලට ම ගියහ. මේ සියලු පුවත් එවකට කොත්මලේ විසූ ගැමුණු කුමරුට සැලවිය. ඔහු වහා මාගමට පැමිණ බුද්ධ වර්ෂ 383දී හෙවත් ක්‍රි. පූ.161දී රුහුණේ රජබවට පත් විය. රාජ්‍යත්වයෙන් පසු සතුරු බල මර්ධනය කොට ලක්දිව එක්සේසත් කිරීමේ උදාර කර්තව්‍යය මුදුන්පත් කර ගැනීමට සැලසුම් සකස් කෙරිණි. රට එක්සේසත් කිරීමේ මෙම කාර්යයේ දී විහාර මහාදේවියගේ ආශිර්වාදයත් උපදේශයත් අත්‍යාවශ්‍ය ම කරුණක් බව ගැමුණු කුමරු දැන සිටියේ ය. එසේ ම මහ සටනට කඩොල් ඇතාගේ අවශ්‍යතාව ද දැඩිව පැවතිණ. එබැවින් විහාර මහාදේවිය ද කඩොල් ඇතා ද මාගමට එවන ලෙස තිස්ස කුමරුට හසුන්පත් යැවී ය. තෙවරක් ම හසුන්පත් යැවූ නමුත් තිස්ස කුමරුගෙන් ඊට කිසිදු ප්‍රතිචාරයක් නොලැබුණි. සටන් කොට හෝ මෑණියන් සහ කඩොල් ඇතා ගෙන්වා ගත යුතු බව සිතූ දුටුගැමුණු රජු සුළු පිරිසක් පිරිවරාගෙන දිගාමඩුල්ල බලා පිටත් වූ හ. මෙය සැල වූ තිස්ස කුමරු ද පිරිසක් පිරිවරාගෙන ඌව වෙල්ලස්සේ බුත්තල යුදඟනා පිටියට පැමිණ එහි කඳවුරු බැඳගෙන සිටිය හ. තම සොහොයුරා කල් ඇතිව සටනට සැරසුණු බව නොදත් දුටුගැමුණු රජුට අනපේක්ෂිත දරුණු සටනකට මුහුණ දීමට සිදු විය. යුදඟනා පිටිය අසල සිදු වූ මෙම පළමු සටනේ දී දුටුගැමුණු රජු පැරදී පලා ගියේ ය. දෙවන වර සටනෙන් රජු ජය ගත්තේ ය. පසුව මහා සංඝරත්නයේ මැදිහත්වීමෙන් දෙසොහොයුරන් සමගි කරවීම සිදුවිණි. පසුව සද්ධාතිස්ස කුමරු දිගාමඩුල්ලට යැවූ දුටුගැමුණු රජු එහි පාලනයත් කෘෂි කර්මාන්තය දියුණු කිරීමත් ඔහුට භාර කළේ ය. දුටුගැමුණු රජු මාගම තම රාජධානිය පිහිටුවා ගනිමින් විදේශික ආක්‍රමණිකයන් පලවා හැර ලක්දිව එක්සේසත් කිරීම පිළිබඳ තමා ළමා කාලයේ පටන් ම පැවති අපේක්ෂාව ඉටුකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු සංවිධානය කිරීමෙහි නිරත විය.

පළමුව තිස්ස මහාවිහාරයට ගිය දුටුගැමුණු රජු ලක්දිව සතුරන්ගෙන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා යන ගමනට ආශිර්වාද පතා මහ සඟරුවන ඉල්ලා සිටියේ ය. ඒ සඳහා භික්ෂූන් වහන්සේලා පන්සිය නමක් ලැබුණු අතර උන් වහන්සේලා පෙරමුණේ ම වැඩම කළ හ. සෑමවිටෙකම මෑණියන්ගේ උපදෙස් පැතූ එතුමා විහාරමහා දේවිය ද ඉදිරියෙන් ම කැඳවා ගෙන ගියේ ය. දුටුගැමුණු රජු රුහුණු, මායා, පිහිටි යන ත්‍රිසිංහලයේ ම අසහාය

නරපතියා ලෙස මෙහි දී අභිෂේක ලැබුවේ එළාර ආදී ආක්‍රමණිකයන්ගෙන් රටේ සමස්ත ජනතාවට ම එල්ල වූ අභියෝග සියල්ල මුලිනුපුටා දමමිනි. අගමෙහෙසියක් නොමැතිව අභිෂේක ලැබීම ද දුටුගැමුණු චරිතයෙහි විශේෂත්වයකි.

සමස්ත ලංකාවාසීන්ට ම උදා වූ මෙම ජයග්‍රහණයේ සාර්ථකත්වය පිටුපස මහසඟරුවනේ ආශිර්වාදයත් පිය රජතුමාගේ දූරදර්ශී ක්‍රියා පිළිවෙතත් මෑණියන්ගේ උපදේශකත්වයත් දස මහා යෝධයන්ගේ හා කඩොල් ඇතාගේ සහායත් ප්‍රමුඛස්ථානයෙහිලා පැවැති අතර රටවාසීන්ගෙන් ද මහත් වූ සහයෝගයක් ලැබුණි.

මෙහි දී තමා හා එරෙහිව පැමිණි සතුරෙකුටවත් කිසිදු වෛරයක් නොකළ දුටුගැමුණු රජු මියගිය එළාරයන්ගේ සිරුර රාජ්‍ය ගෞරව සහිතව ආදාහනය කරවා ස්තූපයක් ද කර වීය. එසේම එම ස්ථානය පසු කොට යන සැමට වාහනයෙන් හා දෝලාවෙන් යන්නවුන් එයින් බැස යා යුතු බවටත් පෙරහැරෙන් ගමන් කරන්නේ නම් එයින් නිකුත්වන තූර්යවාදන නවත්වා ආචාර කොට යා යුතු බවටත් විශේෂ රාජ ආඥාවක් නිකුත් කළේ ය.

භික්ෂූන් වහන්සේලාට සැලකීම ස්වකීය ජීවිතයේ ප්‍රමුඛ අංගයක් බවට පත් කරගත් දුටුගැමුණු රජුගේ ශාසනික සේවාව මෙසේ කෙටියෙන් ගොණු කොට දැක්විය හැකි ය.

- ★ සිය ජයකුන්තය පිහිටුවා මිරිසවැටි දාගැබ ඉදිකරවීම. එතුමා සටන් පැවති සමයේ අමතකවීමකින් භික්ෂූන් වහන්සේට නොදී මිරිස් මාලුවක් ආහාරයට ගත්තේ ය. එයින් සිත් තැවුලට පත් රජු ඊට පිළියමක් ලෙස මෙම මිරිසවැටි දාගැබ ඉදිකළේ ය.
- ★ අනුරාධපුර මහමෙව්නා උයන මැද ලෝවාමහාපාය නමින් නවමහල් පොහොය සීමාවක් ඉදි කරවීම.
- ★ අනුරාධපුර රත්නමාලි මහාසෑය ඉදි කරවීම.
- ★ ලක්දිව වෙසක් උත්සව විසි හතරක් පැවැත්වීම.
- ★ ලංකාවේ සියලුම භික්ෂූන් වහන්සේලාට තෙවරක් තුන් සිවුරු පිදීම.
- ★ සොළොස් මහා ස්ථානවල දිනපතා ගිතෙල් පහන් දැල්වීමට කටයුතු යෙදීම.
- ★ ආරෝග්‍ය ශාලා 18ක් පිහිටුවීම.

රත්නමාලි මහා සෑය තැනවීම එතුමාගේ ප්‍රධානතම ශාසනික සේවාව ලෙස ඓතිහාසික ග්‍රන්ථවල විස්තර කෙරේ. ඒ පිළිබඳවත් දුටුගැමුණු රජුගේ ශාසනික සේවාව පිළිබඳවත් මහාවංසය ඉතා දීර්ඝ ලෙස වර්ණනාකොට තිබේ. සිංහල ථූපවංසය රචනා කොට ඇත්තේ ද රත්නමාලි මහා සෑයෙහි කර්මාන්තය වර්ණනා කිරීම පිණිස ය.

සූවිසි වසරක් රාජ්‍ය පාලනය කරමින් ලංකා ඉතිහාසයේ අන් එක ද රජෙකුට හෝ නොදෙවෙනි කීර්තිමත් නාමයක් තැබූ දුටුගැමුණු රජු ස්වකීය මෙහෙවර නොපිරිහෙලා පවත්වාගෙන යාමට තිස්ස කුමරුට පවරා සිය අවසන් ගමනට සැරසුනි. ඒවන විට මහා සෑයේ වැඩ සතරැස් කොටුව දක්වා නිමවා තිබුණි. ඉතිරිය තිස්ස කුමරු විසින් රෙදිවලින් තාවකාලිකව සකස් කරන ලදී. ලෝවාමහාපායත් මහාසෑයත් අතර ස්ථානයක දෝලාවක

සැතපී හුන් දුටුගැමුණු රජු ඒ දෙස බලා අපමණ බුද්ධාලම්බන ප්‍රීතියක් උපදවා ගත්තේ ය. පින්කිරියවත් ලියන්නෝ පින්පොත කිය වූ හ. භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ පිරිත් දේශනාව ද ශ්‍රවණය කරමින් මහා සෑයට වැඳගෙන සිටිය දී ම රජු පරලොව සැපත් විය. පසුව රජකමට පත් සද්ධාතිස්ස රජු මහසෑයෙහි ඉතිරි කටයුතු නිමකරවීය.

දුටුගැමුණු රජුගේ ශරීරය කමටහන් ශාලාව අසල ආදාහනය කෙරිණි. එසේ සිදු කළේ එතුමාගේ ම ඉල්ලීමකට අනුව භික්ෂූන් වහන්සේලාට භාවනාවට උපකාර වනු පිණිස ය.

මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා

ලංකාවේ පළමුවෙනි රාජධානිය අනුරාධපුරය යි. එය විජය රජුගෙන් ඇරඹෙන ඉතිහාසයේ පටන් වසර 1500ක් පමණ කාලයක් පැවැති ක්‍රමයෙන් අභාවයට ගියේ ය. එතැන් සිට ලංකාවේ රාජධානිය පොළොන්නරුවට සංක්‍රමණය විය. පොළොන්නරුව ලංකාවේ ප්‍රධාන නගරය බවට පත් කරන ලද්දේ ලක්දිව එක්සේසත් කළ මහා විජයබාහු රජු විසිනි. පළමුවන විජයබාහු රජතුමාට හා කාලිංග කුමරියක වූ තිලෝකසුන්දරී බිසවට දියණියන් පස්දෙනෙක් සිටිය හ. එයින් එක් දියණියක් වූයේ රත්නාවලී ය. එසේ ම මහ විජයබාහු රජුගේ සොහොයුරිය වූ මිත්තා කුමරියට පුතුන් තිදෙනෙක් සිටියහ. එයින් එක් පුතණු කෙනෙක් වූයේ මානාභරණ කුමරුය. රත්නාවලී කුමරිය ආවාහ කරගත් මානාභරණ කුමරු දක්ෂිණ දේශයේ පාලකයා ලෙස කටයුතු කළේ ය. මෙම දක්ෂිණ දේශය යනු සබරගමු පළාත ලෙස සැලකේ. මානාභරණ යුවරජුටත් රත්නාවලී බිසවටත් මිත්තා සහ පභාවතී නමින් දියණියන් දෙදෙනෙකු සිටි අතර පුතෙකු නොවීය. එහෙයින් ඔවුහු කැලණියේ විභීෂණ දෙවිඳුන්ට භාරයක් විය. ඒ බව සැළලිහිණි සන්දේශයෙහි සඳහන් වන්නේ මෙසේ ය.

බිසොවට පළමු රත්නාවලි නම් සොඳුරු
සතුටට දෙවු හිමි දිවැසින් කුලුණු පිරු
මෙලකට ඉසුරු වී පැරකුම් රජ කුමරු
පළකොට කිමෙක ඔබ සොඳ තෙද බල මහරු

අනතුරුව ඔවුනට පුත් රුවනක් ලැබිණ. ඒ පරාක්‍රමබාහු කුමරුය. ඔහු ඉපදී වැඩිකල් යෑමට පෙර සිය පියා මිය ගියේ ය. පසුව රත්නාවලී බිසව සිය දූ දරුවන් රැගෙන රුහුණට ගොස් සිරිවල්ලභ රජුගේ රැකවරණය යටතේ මහානාග පුර වාසය කළා ය. මේ අතර දක්ෂිණ දේශයේ පාලකයා බවට පත්වූයේ මානාභරණ රජුගේ ම සොහොයුරෙකු වූ කිත්සිරිමේඝ ය. හෙතෙම රුහුණේ සිටි පරාක්‍රමබාහු කුමරා ලාබාල වියේ දී ම සිය රාජ සභාවට කැඳවා ගත්තේ ය. එසේ ම කිත්සිරිමේඝ රජුට පුතුන් නොසිටි නිසා තමාගෙන් පසු යුවරජකම දෙන අදහසින් පරාක්‍රමබාහු කුමරු සිය පුතකු මෙන් හදාවඩා ගත්තේ ය. කිත්සිරිමේඝ රජු පරාක්‍රමබාහු කුමරුට භාෂා ශාස්ත්‍ර ඉතිහාසය සේ ම රජකුට අවශ්‍ය ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගැන්වීය. එතුමාගේ ඇවෑමෙන් දක්ෂිණ දේශයේ පාලකයා වූයේ පරාක්‍රමබාහු කුමරුය. එය ඔහුගේ දේශපාලන ගමනේ පළමු කඩඉම ලෙස දැක්විය හැකි ය.

අප ශ්‍රී ලංකාද්වීපයේ පරාක්‍රමබාහු නමින් රජවරුන් නවදෙනෙක් ම රජකම් කර ඇත. මේ අතුරෙන් වැඩි වශයෙන් ම කතාබහට ලක් වී ඇත්තේ පොළොන්නරුව අගනුවර කොටගෙන ක්‍රි. ව. 1153 සිට 1186 තෙක් එනම් වසර 33ක් රාජ්‍ය තන්ත්‍රය මෙහෙය වූ පළමුවන පරාක්‍රමබාහු නොහොත් මහා පරාක්‍රමබාහු රජු ගැන ය. මෙතුමා ලංකා රාජාවලියෙහි එකසිය හතළිස් දෙවෙනි (142) රජු ය.

තරුණ වියෙහි සිටම උදාර චරිතයකින් යුතු කෙනෙකු වූ පරාක්‍රමබාහු කුමරු ඉතා ඉක්මනින් මැති ඇමැති ආදී රාජකීයන්ගේ පමණක් නොව රට වැසියන්ගේ ද සිත් දිනා ගැනීමට සමත් විය. ක්‍රි. ව.1153දී ශ්‍රී ලංකාද්වීපයට අගරජු වශයෙන් රජ වූ පසු එක්සත් ලංකාවක් තුළ සම්බුද්ධ ශාසනය නගා සිටුවීම ස්වකීය අභිලාෂය බව පරාක්‍රමබාහු රජු ප්‍රසිද්ධියේ ප්‍රකාශ කෙළේ ය. දඹදිව ධර්මාශෝක අධිරාජයා ද දුටුගැමුණු මහරජු ද ආදර්ශයට ගනිමින් ක්‍රියා කළ එතුමා සම්බුද්ධ ශාසනයේ අභිවෘද්ධියට ඉමහත් සේවාවක් ඉටු කළේ ය. මෙහි දී එතුමාගේ චරිතය මෙසේ අප කතාබහට ලක්වන්නේ එතුමා ජාතික වශයෙන් මෙන් ම ශාසනික වශයෙන් ද දුටුගැමුණු රජුට පමණක් දෙවෙනි වන නිසා ය.

භික්ෂු සමාජයේ එවකට පැවැති පරිහාණිකර තත්ත්වයට පිළියම් යෙදීමට ක්‍රියා කිරීම පරාක්‍රමබාහු රජු ගත් ඉතා දූරදර්ශී තීරණයක් සේ අගය කළ හැකි ය. එවකට දිඹුලාගල අරණ්‍ය සේනාසනයේ වැඩසිටි ධර්මවිනයධර මහා කාශ්‍යප මාහිමි සහ උන්වහන්සේගේ ප්‍රධාන ශිෂ්‍ය ශාරිපුත්‍ර මාහිමි ප්‍රමුඛ මහතෙරුන් වහන්සේලාගෙන් සමන්විත ධර්මාධිකරණ මණ්ඩලයක් හමුවට දිවයින පුරා විසිරී සිටි සියලුම භික්ෂූන් වහන්සේලා කැඳ වූ හ. මෙහි මුලසුන දැරුවේ ශාරිපුත්‍ර මාහිමි ය. පොළොන්නරුවේ ලතා මණ්ඩපයේ රැස් වූ ධර්මාධිකරණ සභාව හමුවේ පෙනී සිටි එතුමා භික්ෂූන් වහන්සේලා සමගි කරවීම මෙහි ස්වකීය අරමුණ බව සැලකර සිටියේ ය. මෙ මගින් සිදු වූ ප්‍රතිඵල සංක්ෂිප්තව මෙසේ ගොනු කළ හැකි ය.

- දුස්සීල භික්ෂූන් උපැවිදි කරවා ඔවුනට රජයේ තනතුරු පිරිනැමීම.
- විධිමත් සේ උපසම්පදාව නොලද භික්ෂූන් සාමණේර භාවයට පත් කරවීම.
- ලක්දිව පුරා සිටි සියලුම භික්ෂූන් වහන්සේලා එකම භික්ෂු සමාජයක් බවට පත්කරවීම හෙවත් සංඝ සාමග්‍රිය ඇති කරවීම.
- එක්සත් කළ භික්ෂූන් වහන්සේ වෙනුවෙන් පොළොන්නරු කතිකාවත නමින් නව ව්‍යවස්ථාවක් කෙටුම්පත් කිරීම.
- නව කතිකාවතට අනුව භික්ෂූන් වහන්සේලා හික්මීම හා වාර්ෂිකව උපසම්පදා විනය කර්මය උත්සවාකාරයෙන් පවත්වා සංඝ සමාජය විධිමත් කිරීම.

මහසෙන් රජ සමයේ සිට මහා විහාරික, ජේතවන හා අභයගිරි වශයෙන් නිකාය තුනක නායකත්වය යටතේ බෙදී සිටි ලක්දිව සියලුම භික්ෂූන් වහන්සේලා ශත වර්ෂ 08කට පසු මහා පරාක්‍රමබාහු රජුගේ අනුග්‍රහයෙන් පළමුවරට සිදු කළ මෙම නිකාය සාමග්‍රියෙන් පසු එක් නායකත්වයක් යටතේ පෙළගැසුණහ. ඒ ශාරිපුත්‍ර මාහිමියන් ගේ නායකත්වය යි. මෙම ශාසන ශෝධනය මහමෙර ඔසවන තරම් බැරෑරුම් කාර්යයක් වූ බව සඳහන් ය.

ස්වකීය රාජ්‍ය පාලන සමය තුළ භික්ෂූන් වහන්සේලා ගේ අධ්‍යාපනය, විනය හා සුබ විහරණය සඳහා විවිධ පහසුකම් සැලසීමත් පුරාණ වෙහෙර විහාර සියල්ලක් ම පාහේ ප්‍රතිසංස්කරණය කරවීමත් නව විහාරාරාම ගොඩනැඟීමත්, වැනි අපමණ ලෝක ශාසනික සේවාවන් රැසක් මහාපරාක්‍රමබාහු රජු සිදු කෙළේ ය. ඒ අතර කිහිපයක් මෙසේ ය.

- ★ ජේතවනාරාමය කේන්ද්‍රකරගෙන දළදා මාලිගය, පිළිම ගෙවල්, ධර්ම ශාලා, දාන ශාලා, ගිනිහල් ගෙවල්, සක්මන් මළු, නාන පොකුණු, වැසිකිලි කැසිකිලි ආදී වශයෙන් 250ක් පමණ වූ ගොඩනැගිලි සංකීර්ණයක් ඉදි කරවීම.

- ★ ස්තූප දෙකක් ද පස් මහලින් යුත් ලංකාතිලක පිළිම ගෙය ද සීමා තුනකින් යුත් බද්ධසීමා උපෝසථාගාරය ද ඇතුලුව ආළාහණ පිරිවෙන් සංකීර්ණය කරවීම.

- ★ උත්තරාරාම විහාර සංකීර්ණය ඉදි කරවීම. (දෙමළ මහා සෑය ඉදි කොට ඇත්තේ ඒ ඇසුරු කරගෙන ය.)

- ★ දෙමළ මහා සෑය දකුණින් පිහිටි පර්වතය ඇසුරු කරගෙන ගුහා පිළිම තුනක් කරවීම. (මෙය දනට හැඳින්වෙන්නේ ගල් විහාරය නමිනි)

- ★ චෝළ ආක්‍රමණ සමයේ විනාශ වූ රුවන්වැලි මහා සෑය, අභයගිරි මහා සෑය, ජේතවන සෑය, මිරිසවැටි සෑය, ලෝවාමහාපාය, ථූපාරාමය සහ මිහින්තලේ සැට සතරක් ලෙන් ද විහාරාරාම ද ප්‍රතිසංස්කරණය කරවීම.

මහාවංසය දක්වන පරිදි මහාපරාක්‍රමබාහු රජු විසින් දියත් කරන ලද වාරි කර්මාන්තය ලොව පුදුම කරවූවකි. පරාක්‍රම සමුද්‍රය ඇතුලු මහවැව්, කුඩා වැව්, ඇලමාර්ග, වශයෙන් විශාල වාරි කර්මාන්ත ප්‍රමාණයක් එතුමා ඉදි කරවී ය. ලක්දිව එකම ධාන්‍යාගාරයක් බවට පත් කළ එතුමා දර්ශනීය වූ මල්එල ආදියෙන් යුක්ත උයන් වතු ඉදි කිරීමෙන් ස්වභාව සෞන්දර්යය වඩාත් ඔපවත් කරවී ය. නගර අලංකාරය සඳහා විශාල රජ මාලිගාවක් ද, දෙමහල් තුන්මහල් ප්‍රාසාද සහ අලංකාර චිත්‍රයන් ගෙන් යුත් ''**සරස්වතී මණ්ඩපය**'' නම් නෘත්‍ය ශාලාවක් ද ඉදිකර වූ එතුමා රට පුරාම විසිරී ගිය ජනාවාස රටාවක් ද ඇති කළේ ය.

අභ්‍යාස

01. ''දුටුගැමුණු මහරජු සිරිලක මහා වීරයෙකි'' යන මාතෘකාව යටතේ රචනයක් ලියන්න.
02. දුටුගැමුණු රජුගේ චරිතයෙන් ගත හැකි ආදර්ශ හැකිතාක් ලියා දක්වන්න.
03. සංඝ සාමග්‍රියෙහිලා මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා සිදුකළ සේවාව පිළිබඳ ඇගයීමක් කරන්න.
04. මහා පරාක්‍රමබාහු රජුගේ ශාසනික සේවාවන් ලැයිස්තු ගත කරන්න.